

Telegraful Roman

Abonamentul:

Pe un an 32 coroane.

Pe șase luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză.

Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul Inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Insemnări**Ne cheamă Bălgadul**

In zarea primenită de năpraznică furtună a săngelui, fulgeră. Fulgeră tără zăbavă. E spada însângerată încă a arhanghelului voevod Mihai Viteazul. Ea fulgeră de dincolo de moarte, din împărăția veșniciei. Si fulgerarea ei învăluie în lumină dumnezească toate olaturile locuite de români. Trezește simțiri necunoscute. Deșteaptă nădejdī amorțite de temere. Invie credințe fererate de slugile iadului. Indeamnă la drum, la drumul de veșnică biruință, spre Bălgadul lui atât de drag, la înfăptuirea visului mare și sfânt, căruia, dându-i măreață înfățișare, s'a jertfit.

Buciumul de chemare zguduează văduhul. E buciul craiului vestit al munților, al lui Iancu. El strângă coporatorii lui Traian, vitejii legionari. Căci are multe nelegături să răzbune: strălucirea plină de farmec dela Bălgad, risipită și călcată în țărâna pe câmpia de rușine a Turzii, săngele lui Horia, Cloșca și Crișan, ruptă în fața Bălgadului pe înfișatoarea roată a morții de păgânească chinuire.

Da, Bălgadul e cetatea visurilor noastre de durere și de biruitoare mânăgăere. In zile când tacerea ne împresură că zidurile temnițelor, când eram siliți să ne înăbuşim simțirea și ofarea, la tine falnică cetate își purta sufletul neamului, toată durerea lui adâncă și toate visurile de sfînlincă nădejde, cari mai îndrăzneau să-l îngâne. Când părinții noștri erau siliți «să strige că durerea lor e raiul, că s'fericiți, când li se fură graiul cel plin de zâmbet și de suferință», tu sfântă cetate erai stâna de mântuire a credinții lor. Căci din chinurile uriașe ale celor sfâșiați pe roată, s'a împletit o sfântă melodie ce le întărea auzul: imnul îngeresc pentru înfăptuirea idealului. Si prin trupurile lor sfâșiate, îmbucătățite, întrezăreau argintata veșnicie a neamului, care crește pentru a se uni la plinirea vremii, clădind împărăția visată la gurile albastrei Dunăre, de căntărețul strămoș Ovid.

Noi, drumeții suferințelor mari, am ajuns plinirea vremii. Dreptatea lui Dumnezeu e cu noi și răsplata Lui sfântă!

Ne cheamă Bălgadul. Duhul dreptilor Vladici și al sfintilor mucenici ne călăuzește în drumul spre praznicul mult așteptat. Suferințele ne cheză și șușesc îndreptățirea praznicului. Să ne arătăm vrednici de jertfa cea cu bună mireazmă!

Cu sufletul curățit de orice patimă să ne apropiem de sfânta cetate, înfăptuind aici nădejdea și visul de mântuire care i-a întărit în voința de a suporta chinurile păgâne.

Să luăm duh sfânt și să strigăm — răzbunând pe Mihai, Horia, Cloșca, Crișan și Iancu — «ne alipim

cu toții la falnicul regat România liberă».

*Ne cheamă Bălgadul.
Să mergem fraților!*

O proclamare

(x) În numele guvernului republican maghiar, ministrul președinte Mihai Károlyi, a dat o chemare către nemaghiarii aflători în așa numita republică a poporului din Ungaria, căreia în mod oficial i se zice *repub. ică maghiară*.

Eată ce ne strigă proclamația ungurească:

Germani, români, ruteni, sași, sârbi, slovac!

Marele răsboi s'a sfârșit rău pentru aceia, cari l-au pornit. Regii s'au prăpădit; domnii au slăbit. Dumnezeu a voit să iasă biruitor acela, care a suferit mai mult: poporul.

De aici încolo soartea țării are să hotărască guvernul ales de popor, care trebuie să griească mereu, ca vechile tim-puri rele să nu mai revină!

Stim bine, că nemaghiarii în Ungaria au suferit mai mult de căt maghiarii, căci nu înțelegeau limba domnilor, judecătorilor, notarilor, jandarmilor, cari îi puteau mai ușor trage pe sfoară și păcăli!

Acum a sosit rândul poporului, să cum ne învăță înțelegerea Wilson din America:

Fiecare popor să-și întocmească lucrul din voință liberă și să se fericească așa cum socotește că este mai bine.

Fiecare popor în teritorul său, în comitatul său, în cercul său, în satul său să hotărască în ce limbă voiește să învețe, în ce limbă vrea să vorbească judecătorului și notarului său.

Ungaria va avea de aici încolo școale bune. Tot copilul va învăță în limba mamă sale să scrie, cum se cade, să citească și să socotească.

Repubica poporului din Ungaria, prin guvernul său, va îngrijii de popoarele, care locuiesc pe teritoriul ei.

Așultați de noi, (ba bine că nul Un mot) cari ne-am luptat totdeauna pentru interesul poporului și am susținut neîncetat frățietatea și egalitatea cu germanii, români, rutenii, sârbii, slovacii, și pentru aceasta credință a noastră am avut mult de suferit dela vechii domni ai Ungariei. Noi vă zicem: *Inainte de a vă rupe de vechea voastră patrie, — faceți încercără de-a trăi în armonie și a lucră împreună cu nouul guvern al poporului. Dacă veți vedea apoi, că nu vă împlinim făgăduielile, veți avea timp să ajunsă să desfaceți de noi, căci noi nu vă silim prin nimic.*

Pământul Ungariei ca republică liberă are de toate pentru a face fericirea (?) oamenilor.

Fraților! Să nu ne luptăm unii împotriva altora, ci mergeți și spuneți fraților voștri români, cehi, slovacii și iugoslavi: «Nu vă atingeți de Ungaria, căci aceasta nu mai este Ungaria aceea, care a lovit în nemaghiari, că este o țară nouă, unde fiecare om are aceleași drepturi. Împăcați vă și voi cu această nouă țară și aliați-vă cu dânsa.»

Așa ne grășește astăzi chemarea stăpânirii ungurești, prin rostul prim-ministrului Károlyi.

Sentința noastră, a românilor, asupra acestui act, o putem reașuma în două vorbe: *Chemare întârziată.*

Dacă e să o cercetăm totuși mai deaproape, putem să descoperim întrănsa o programă de lucruri frumoase, dar fără preț, deoarece ele sănt mărturisite de omul strămtorat și foarte nenorocit.

Lucrurile acestea nu s'ar putea lămuiri, decât abea prin faptele unui viitor, care pentru nemaghiari ar fi foarte îndoelnic, dacă ar primi modul de rezolvare ce li se propune acum.

«Tot copilul va învăță în limba mamei sale să scrie, cum se cade, să citească și să socotească». Așa spune chemarea. Aceasta însemnează la sigur, că pe lângă limba maternă copiii nostri să fie de nou chinuiți cu o a doua limbă.

Proclamarea suferă cu desăvârșire de lipsă sincerității. Vorbește numai de «republica Ungariei», și nu pomenesc nici odată de «republica maghiară», deși numirea din urmă este declarată de *oficială*.

Apelul d-lui Károlyi crede pe nemaghiari de oameni cu totul săraci de minte și de experiență, când le propune să facă o *încercare* de-a lucra împreună cu maghiarii în noua formă de stat, și de-a se desface de ei, atunci când nu le va placea republica Ungariei. Propunerea este deadreptul ridicolă...

«Ungaria cu țările sale are de toate pentru a ne putea ferici». Dar ce folos, când stim și simțim, chiar și în vremea de azi, că ungurii încearcă toate pentru a împedea fericirea aceasta, — de și de altă parte este atât de cunoscută vorba lor, care zice că: «*Nem boldog a magyar!* / *Sirva vigad a magyar!*».

Cum s'au născut ideile acestea? Numai aşa, că maghiarii au avut o țară prea cuprinzătoare pentru un popor mic, care a fost sălit să și cheltuească cele mai bune puteri în planuri de maghiarizare...

Ce ne trebuie nouă, românilor? Nu ne trebuie, Doamne ferește, nici un petec de pământ de-al ungurilor; ci numai teritorul acela, — fie ardelen, fie ungurean, fie bănățean, — care este locuit de massele poporului nostru, și care de fapt a fost și este românesc, pe lângă toate numurile oficiale ce i s'au făurit.

Maghiarii pot să ne fie buni prieteni, — îndată ce Europa și Wilson îi vor pune la locul lor.

Noi vom sta la locul nostru, în deplină libertate și independență, să cum se hotărăște la Alba-Iulia.

Din Germania. Situația în Germania este destul de încurcată,

Grupul lui Spartac, condus de Liebknecht, desvoltă cea mai vie lucare în interesul bolșevismului nemțesc, care alătura cu cel ruseșc întârzie încheerea păcii grabnice.

Inteligerea care a trimis trupe spre Kiev, Moscova și Petersburg, n'are să facă pace nici cu Germania, înainte de-a avea acolo un guvern tare, care să aibe încredere majorității poporului.

Cu ce arme voiesc să ne convingă!**Români luanți aminte**

Am reușit să descoper o apucătură tainică și tristă a contrarilor noștri.

Au tipărit aci, la Budapesta în afară de proclamația către popoarele nemaghiare ce a apărut în foi, alte trei feluri de manifeste către populația română din Ungaria, într-o stâlcită limbă românească, în peste 200,000 exemplare și acum se pregătesc să trimeată prin curieri speciali aceste manifeste în toate ținuturile locuite de români. În ele, după ce se vorbește de binefacerile republicei maghiare, se promit toate bunătățile românilor, și sunt îndemnați să se ferească de conducătorii lor, de «fișali, cări vor să-i ducă sub stăpânerie mășavului Hohenzollern, betivului de Ferdinand și reginei României, care are mulți drăguți».

Si tot în tonul ăsta scandalos sunt scrise manifestele acestea, cari nu sunt îscălate de nimeni — o doavă mai bună că urmăresc scopuri ascunse infame. Si apoi limba în care sunt scrise, încredințează îndată pe cetitori, că un străin de sufletul și neamul românesc a ticiuit aceste producții scandalioase.

Prevenim dar pe toți românii, despre acest lucru, și dacă vor da de agenți, cari răspândesc asemenea afișe, manifeste, să gonească pe agenți și să rupă manifestele.

Nația română să dea crezământ numai la acele apeluri, cari poartă semnătura Consiliului național român sau a unui membru din acest consiliu.

Dr. Ioan Erdelyi, plenipotențiat Consiliului național român.**Sârbii spre Graz**

Din Viena se anunță, că trupele sârbești sănătă în marș spre Graz, pe care îl reclamă sud-slavii ca oraș aparținător la teritorul statului lor.

Inaintări de trupe

Ministrul de răsboi din Buda-pesta comunică:

Cehii, după ocuparea orașului Tyrnau, au continuat marșul spre Vágkeresztur și Tziffer, unde li s'au opus trupe ungurești. Grupa cehilor, care a luat localitatea Pöstyén, a ocupat și Verbo și a pătruns spre Marienthal.

Alsația și Lorena

Din Paris se anunță: Ocuparea Alsăciei și Lorenei, din partea francezilor, este terminată deplin.

